

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 2Co/83/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1109244099
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 02. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michaela Králová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1109244099.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Michaely Královej a členov senátu: JUDr. Nadeždy Wallnerovej a JUDr. Ivany Jahnovej vo veci žalobcu: Q.. P. Z., K. P. XX.XX.XXXX, O.: B. XXX/XX, O., Č. Y., zastúpená: Advokátskou kanceláriou Beňová, s.r.o., so sídlom: Blumentálska 8, Bratislava, IČO: 47 232 366, proti žalovanému: Allianz - Slovenská poisťovňa a.s., so sídlom: Dostojevského rad 4, Bratislava, IČO: 00 151 700, o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I, č.k. 26C/307/2009 -271, zo dňa 04.apríla 2017 takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č.k. 26C/307/2009 -271, zo dňa 04.apríla 2017 potvrdzuje.

II. Žalovanému sa nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) vydaným dňa 04.04.2017, č.k. 26C/307/2009 -271 Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) zamietol žalobu. Dňa 04.06.2013 bol vydaný vo veci rozsudok v poradí prvý č.k. 26C/307/2009-211, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala doplatenia zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia do maximálnej výšky 50%, v zmysle ust. § 5 ods. 5 z.č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia. V poradí prvom rozsudku bol nárok zamietnutý aj z dôvodu, že súd prvej inštancie ho posúdil ako premlčaný. Na odvolanie bol v poradí prvý rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a vrátený súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a to z dôvodu, že odvolací súd považoval posúdenie premlčania za nesprávne a vyslovil, že súd prvej inštancie nevykonal dokazovanie za účelom zistenia, kedy bol ustálený zdravotný stav žalobkyne. Súd prvej inštancie po zrušení v poradí prvého rozsudku viazaný názorom odvolacieho súdu doplnil dokazovanie, a v otázke premlčania dospel k záveru, že nárok premlčaný nie je. Ďalej sa preto súd prvej inštancie zaoberal, či tu je daný nárok žalobkyne na doplatenie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia do maximálnej výšky 50%.

2. V odôvodnení v poradí druhom rozsudku poukázal súd prvej inštancie na to, že návrhom doručeným súdu dňa 19.11.2009 žalobkyňa žiadala, aby súd zaviazal žalovaného k zaplateniu sumy 39.736,62 eur, titulom 50 % zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Podaním doručeným súdu dňa 27.11.2009, žalobkyňa prostredníctvom právnej zástupkyne zobrala návrh v časti o zaplatenie 23.842,20 eur späť z dôvodu, že žalovaný akceptoval 30 % zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a žalobkyne uvedenú sumu uhradil. Súd prvej inštancie uznesením č.k. 26C/307/09-113 zo dňa 12.01.2010 rozhodol o čiastočnom späťvzatlí. Žalovaný teda po doručení návrhu na uzatvorenie dohody o 50% zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, uznal v zmysle § 6 ods. I zák. č.

467/2001 Z.z. 30% zvýšenie za primerané a žalobkyni uhradil 23.842,20 eur. Žalobkyňa zotrvala na tom, že z vykonaného dokazovania je zrejmé, že v prípade žalobkyne ide o prípad osobitného zreteľa, kedy je opodstatnené zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 50 %, poukazujúc na judikát NS SR zo dňa 29.10.2009, sp.zn. Cdo/170/2008. Má za to, že vzhľadom na individualitu žalobkyne je nutné skonštatovať, že vo veľmi mladom veku, t.j. ako 40 ročná sa dostala do situácie, že sa jej úplne zmenil život. Poukazuje na všetky svedecké výpovede, ako aj dôkazy, z ktorých vyplýva, že po úraze žalobkyňa trpela obrovskými bolesťami, istý čas „nežila“, doteraz jej robí problém vykonávať bežné obslužné činnosti, úplne sa jej zmenil jej výzor, na ktorý si pred tým potrpela, jej sexuálny život, odkazujúc na svedeckú výpoveď terajšieho manžela. Vysokoškolské štúdium neskončila ako 45 ročná, ale ako 50 ročná. Poukazuje na rôzne fóbie, ktoré po úraze žalobkyni vznikli, na neustále bolesti, na to, že následky úrazu sa stali každodennou súčasťou žalobkyne a z toho dôvodu považuje žalobu za opodstatnenú a žiada, aby jej súd vyhovel a priznal náhradu trov konania. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku poukázal na vyjadrenie žalovaného, ktorý uviedol, že nespochybňuje skutočnosť, že v prípade poškodenia zdravia žalobkyne ide o prípad osobitného zreteľa, a že je na mieste zvýšenie náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia, spochybňuje však to, že v prípade žalobkyne je na mieste zvýšenie náhrady o 50 %. Žalovaný uvádza, že odškodňuje obdobné prípady, ako aj ťažšie prípady, ako utrpela žalobkyňa a porovnávajú všetky okolnosti vychádzajúce zo skúseností, má za to, že zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 30 % tak, ako uznali a žalovanú odškodnili je na mieste. Poukazuje na to, že prípad žalobkyne sa nevymyká z obdobných poškodení zdravia zo životom po poškodení zdravia, preto odškodnenie, ktoré žalovaný poskytol považuje za primerané.

3. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní a ustálení skutkového stavu, po posúdení, že nárok nie je premlčaný, sa zaoberal samotným nárokom žalobkyne na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Súd prvej inštancie teda ďalej skúmal dôvodnosť návrhu na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu hodného osobitného zreteľa, v súlade s ustanovením § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia. Poukázal na to, že na rozdiel od náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, výška tzv. mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia nie je exaktné daná počtom bodov určených v znaleckom posudku, ale jej výšku ponechal zákonodarca buď na dohodu medzi poškodeným a poskytovateľom náhrady (v danom prípade poisťovateľom), alebo na uvážení súdu. Súd môže priznať mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia za predpokladu, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa, ktorým môže byť napr. uznanie invalidity poškodeného, pričom vo vzťahu k výške mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia zákon ustanovuje iba jej hornú hranicu 50 % náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Výšku mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia teda stanovuje súd v rozpätí od 0 do 50 % náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Čo sa týka určenia percentuálneho navýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, súd prvej inštancie prihliadol na postoj strán sporu, keď žalovaný považoval za primerané navýšenie o 30 %, ktoré pretavil do návrhu dohody s 30 % navýšením, s čím žalobkyňa nesúhlasila a dohodu nepodpísala. Súd prvej inštancie ďalej zohľadnil právny názor krajského súdu, ktorý vyslovil v rozhodnutí č.k. 14Co/366/2011-237, že maximálne navýšenie (t.j. o 50%) je vyhradené iba pre prípady, kedy následky na živote poškodeného, na jeho spoločenskom alebo pracovnom uplatnení sú nenapraviteľné a natoľko závažné, že poškodený sa nemôže zaradiť do bežného života vôbec, jeho akčný rádius je obmedzený natoľko, že nemôže vykonávať ani najzákladnejšie úkony pri starostlivosti o seba, nemôže vykonávať žiadne pracovné úkony, ani sa zapojiť bežným spôsobom do spoločenského a rodinného života. Súd prvej inštancie skúmal následky poškodenia zdravia žalobkyne v oblasti spoločenskej, pracovnej alebo rodinnej tak, aby bola zachovaná proporcionalita odškodňovania z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia. Uviedol, že žalobkyňa bola pred dopravnou nehodou riadne zaradená do všetkých oblastí života. Bola zamestnaná, bola matkou, žila v dlhoročnom manželskom vzťahu, zabezpečovala starostlivosť o domácnosť, venovala sa svojim záujmom, bežnou súčasťou jej života bolo bicyklovanie, turistika, práca v záhrade, zúčastňovala sa spoločenských podujatí. V dôsledku dopravnej nehody bola poškodená žalobkyňa v dôsledku trvalých následkov úrazu uznaná za invalidnú s priznaním miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 70 %, neskôr bola invalidita zmenená z tretieho na druhý stupeň a znížená pracovná schopnosť bola zmenená zo 70 % na 50 %. Čo sa týka rodinného života, súd prvej inštancie skúmal jeho jednotlivé oblasti a konštatoval, že žalobkyňa je síce po nehode schopná robiť jednoduché domáce práce ako umývať riad, žehliť, upratovať alebo nakupovať, no rýchlo sa pri tom unaví. S predchádzajúcim manželom sa rozviedla, keďže sa vplyvom situácie zmenil na opatrovateľa a musel vykonávať všetky obslužné činnosti, v dôsledku čoho bol frustrovaný, žalovanej sa zmenil sexuálny život a v dôsledku zranenia panvy už nebude môcť porodiť dieťa. Žalobkyňa mala

bohatý spoločenský život navštevovala kultúrne podujatia, pravidelne rekreačne bicyklovala, bežnou súčasťou jej života bola turistika. Po dopravnej nehode už kultúrne podujatia navštevovať nemôže, z dôvodu jej psychického stavu, v plnom rozsahu prišla o všetky voľno časové aktivity, ktoré predtým mala rada, úplne stratila možnosť spoločenského života, zmenil sa jej výzor, na ktorý si pred tým potrpela. Súd prvej inštancie konštatoval, že podľa ustálenej súdnej praxe zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia nad vyhláškou stanovený limit možno len v celkom výnimočných prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy možnosti poškodeného sú výrazne obmedzené alebo celkom vylúčené v porovnaní v dobe pred vznikom škody, alebo keď je poškodený pre následky poškodenia zdravia vyradený zo života, resp. jeho predpoklady k uplatneniu sú takmer nulové. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že samotná skutočnosť, že žalobkyňa bola uznaná invalidnou nezakladá automaticky nárok zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %. Zákonodarca jednoznačne uvádza v ustanovení § 5 ods.5 z.č. 437/2004 Z. z., že v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50%. Uznanie invalidity je prípad hodný osobitného zreteľa, kedy súd môže náhradu zvýšiť a to individuálne, podľa okolností daného prípadu s možnosťou variability v rozsahu 0 % až 50 %. Z uvedenej dikcie zákona nevyplýva, že súd po zhodnotení, že ide o prípad hodný osobitného zreteľa akým uznanie invalidity nepochybne je, automaticky náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýši o 50%. Súd prvej inštancie uviedol, že je nepochybné, že zdravotný stav žalobkyne sa v dôsledku zranení pri dopravnej nehode zmenil. Žalobkyňa bola dôsledkom dopravnej nehody vylúčená v prevažujúcej časti zo všetkých oblastí jej života. No napriek tomu sa stav žalobkyne zmenil, žalobkyňa je schopná šoférovať, vyštudovala vysokú školu, zamestnala sa, robí všetky bežné samoobslužné úkony sama, je samostatná, sebestačná, riadi motorové vozidlo. V konaní nebolo sporné, že v danej veci ide o prípad hodný osobitného zreteľa a je na mieste mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Túto skutočnosť v priebehu celého súdneho konania nespochybňoval ani samotný žalovaný. Sporná bola iba výška mimoriadneho zvýšenia, ktorú zákon v hornej hranici ustanovuje na 50 % náhrady za spoločenské sťaženie uplatnenia, čo predstavuje teda maximálnu možnú hranicu odškodnenia, pričom súd v rámci tejto percentuálnej škody musí prihliadnuť na všetky okolnosti konkrétneho prípadu. Súd prvej inštancie dospel k názoru, že najvyššie možné odškodnenie vo výške 50 % prináleží osobám v tých prípadoch, kedy následky na živote poškodeného, jeho spoločenskom a pracovnom uplatnení sú nenapraviteľné a natoľko závažné, že sa poškodený nemôže začleniť do bežného života vôbec. Ide o osoby, ktorým sú tieto prostriedky spoločenského sťaženia uplatnenia akoby „rezervované“, teda o najťažšie prípady a je preto potrebné dodržať istú potrebu proporcionality. Berúc do úvahy všetky okolnosti, spoločenský život, pracovné prostredie, začlenenie žalovanej do ďalšieho života, súd prvej inštancie dospel k záveru, že nemožno vyhodnotiť, že by žalobkyňa bola úplne vylúčená z týchto kritérií. Poukázal na to, že žalobkyňa sa začlenila do spoločnosti, v niektorých prípadoch čiastočne, v niektorých priam úplne, a preto súd prvej inštancie považoval mieru odškodnenia vo výške 30 %, ktorá bola poskytnutá žalovaným za správnu, primeranú a korektnú. Súd prvej inštancie preto žalobu zamietol.

4. Rozsudok odvolaním v zákonom stanovenej lehote napadla žalobkyňa a to z dôvodov špecifikovaných v ustanoveniach § 365 ods. 1 písm. b), h) a d) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nakoľko súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, (súd prvej inštancie svoj právny názor riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný), a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa má za to, že súd prvej inštancie dôkladne upriamil pozornosť na otázku osobitného zreteľa, kedy nepochybne skonštatoval, že zdravotný stav žalobkyne sa v dôsledku zranení pri dopravnej nehode zmenil a vyhodnotil, že otázka osobitného zreteľa nebola ani v konaní sporná, nakoľko ju uznal i sám žalovaný. Žalovaná však namieta, že súd prvej inštancie porušil práva na spravodlivý proces pri riešení poslednej podstatnej otázky a to vyčíslenia výšky mimoriadnej náhrady. Žalobkyňa považuje odôvodnenie výšky mimoriadneho zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia za nejasné a nedostatočné. Z odôvodnenia rozsudku nie je podľa žalobkyne zjavné, ako súd prvej inštancie dospel k vyčísleniu výšky mimoriadnej náhrady 30 %, ako dospel k záveru, že najvyššie možné odškodnenie 50% prináleží osobám iba v tých prípadoch, kedy následky na živote poškodeného, jeho spoločenskom a pracovnom uplatnení sú nenapraviteľné a natoľko závažné, že sa poškodený nemôže začleniť do bežného života vôbec. Žalobkyňa vzhľadom na svoj zložitý osud legitímne očakávala, že súd prvej inštancie jasne a zrozumiteľne (konkrétne) odôvodní, prečo nie je spôsobilá na priznanie plnej výšky náhrady 50 %, a prečo je práve 30 % tou „správnu a korektnou“

výškou náhrady aj napriek skutočnosti, že jej život po nehode nemá takmer nič spoločné s jej životom pred nehodou. Žalobkyňa zdôrazňuje, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia zo strany súdu je rozhodovacou praxou súdov vyhodnotenú ako porušenie práva účastníka na spravodlivý proces. Žalobkyňa poukazuje na to, že z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie dospel k názoru, že najvyššie možné odškodnenie vo výške 50 % prináleží osobám iba v tých prípadoch, kedy následky na živote poškodeného, jeho spoločenskom a pracovnom uplatnení sú nenapraviteľné a natoľko závažné, že sa poškodený nemôže začleniť do bežného života vôbec. Ide o osoby, ktorým sú tieto prostriedky spoločenského sťaženia uplatnenia akoby „rezervované“, teda o najťažšie prípady, a je preto potrebné dodržať istú potrebu proporcionality“. Podľa žalobkyne však súd prvej inštancie ďalej neuvádza, čo ho viedlo k ustáleniu si takéhoto názoru, a akými úvahami sa pri jeho formovaní nechal viesť. Aj napriek skutočnosti, že súd prvej inštancie svoj právny názor dostatočne neodôvodnil, žalobkyňa je toho názoru, že predmetná úvaha, resp. právny záver je nesprávny, priečiaci sa účelu zákona. Z dikcie § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia vyplýva, že v prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže súd náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť najviac o 50 %. Uvedená právna norma však nie je formulovaná dokonale. Zákonodarca nezakotvil žiadne kritériá, podľa ktorých má byť rozhodované o nároku na priznanie náhrady, ako ani žiadne konkrétne pravidlá o výške náhrady. Z uvedeného možno vyvodíť záver, že rozhodovanie o priznaní nároku, ako i jeho výške plne spadá do kompetencie súdov. Samotné rozhodovanie však nemôže byť úplne arbitrárne, musí mať určitú logiku, ktorá sa neprieči účelu zákona č. 437/2004 Z. z., ako ani princípom spravodlivosti. Súd prvej inštancie podľa žalobkyne tak všetky možné zranenia a ich vzájomné kombinácie, ktoré môže človek utpieť, akoby zoradil na jednej osi, pričom na jednom konci osi stojí to najľahšie zranenie a na druhom konci to najťažšie, resp. kombinácia tých najhorších možných zranení, ktoré môže človek utpieť. Zároveň, nárok na náhradu v plnej výške je vyčlenený len pre tie najťažšie prípady. Teda pre prípady, kedy sa poškodený nemôže začleniť do bežného života vôbec. Uvedená logika je však podľa žalobkyne nesprávna, zjavne nespravodlivá a navyše nehľadí na poškodeného a na jeho život a zdravotný stav individuálne pred a po nehode, ale porovnáva ho s inými možnými, horšími, zdravotnými následkami, ktoré mohol utpieť. Žalobkyňa má za to, že priznanie nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia by sa malo posudzovať plne individuálne. Každý jeden poškodený by mal mať právo, aby súdy prejednali dopad konkrétnych zranení, ktoré utrpel, na jeho život a všetky jeho aspekty a rozhodnúť o výške priznaného nároku na zvýšenie náhrady v rozsahu 0 % - 50 %. V rámci „šuplíku“ zranení, ktoré utrpela žalobkyňa, dopadla v podstate najhoršie, ako mohla, jej život sa otočil o 180°, jej život po nehode má veľmi málo spoločného s jej životom pred nehodou. Ako bolo v konaní preukázané, žalobkyňa úplne prišla o svoje sebauplatnenie, možnosť naplnenia svojich ambícií, na ktorých naplnení tvrdo pracovala - úspešne ukončila maturitné štúdium, postupovala v pracovnom rebríčku, úspešne započala vysokoškolské štúdium, oprávnené očakávala, že bude kariérne ďalej napredovať. Prišla aj o možnosť vykonávania práce, ktorú mala rada (geodet pracujúci v teréne). V tomto čase po nehode vykonáva pár hodín denne v podstate iba pomocné práce, a to iba s vypätím všetkých síl. Žalobkyňa bola pred nehodou voľnočasovo veľmi aktívna, športovala, chodila na rôzne kultúrne akcie. V tomto čase nemôže ďalej športovať, je úplne obmedzená v pohybe, nemôže behať, bicyklovať ani absolvovať obľúbenú turistiku, aj obyčajná chôdza predstavuje pre ňu problém, musí sa zamýšľať nad každým jedným krokom, nejde u nej o automatickú činnosť. Žalobkyňa prišla aj o možnosť kultúrneho vyžitia, nemôže navštevovať kultúrne podujatia, vernisáže a múzeá, úplne sa zúžil okruh jej priateľov, keďže pre ňu zmizol priestor, kde by ich ďalej rozvíjala. Žalobkyňa má psychické problémy, trpí inkontinenciou, má minimálny sexuálny život, má problémy s koncentráciou, trávením, je uznaná trvale invalidnou. Rodina kvôli jej zdravotnému stavu strádala, jej deti museli predčasne dospieť a postarať sa nielen o seba, ale aj o matku. Z jej manžela sa stal jej opatrovateľ, čo vyvrcholilo tým, že sa jej manželstvo rozpadlo. Navrhovateľka už bude celoživotne vystavená bolestiam vyplývajúcim z poškodenia zdravia dopravnou nehodou, bude musieť užívať lieky proti bolesti a znášať ich vedľajšie účinky, bude musieť veľa času tráviť lekáarskymi prehliadkami, rehabilitáciami, čo by inak vo svojom veku okrem bežných prehliadok nemusela. Okrem uvedeného žalobkyňa vo veku 40 rokov prišla aj o ženský atribút - pred nehodou bola pekná žena, ktorá si na svojom vzhľade zakladala, momentálne trpí nadváhou, má na tele viacero jaziev, zle chodí, jednoducho sa necíti žensky. Prišla aj o možnosť počať a porodiť ďalšie dieťa. Vo všetkých oblastiach života si žalobkyňa musela zvyknúť, že jej život je úplne iný (horší), ako život pred nehodou. Argumentácia, že nejde o ten najťažší prípad nie je podľa názoru žalobkyne na mieste, nakoľko tie najťažšie prípady sa vyskytujú v inej skupine zranení, s iným výpočtovým základom, v akej je žalobkyňa. V rámci skupiny zranení, do ktorej patrí žalobkyňa, je jej stav z hľadiska spoločenského uplatnenia tým najťažším, maximálne

spoločensky obmedzujúcim. Žalobkyňa má za to, že sú u nej dôvody na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50%.

5. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že súd prvej inštancie sa dostatočne vysporiadal s uplatneným návrhom, ktorý správne právne posúdil. V odvolaní žalobkyňa opakovane uvádza skutočnosti tvrdené už počas konania pred súdom prvej inštancie, a ktoré nie sú dôvodné na zmenu rozhodnutia. Žalovaný poukazuje na to, že každý poškodený vníma svoj prípad citlivo, každý poškodený vníma svoje poškodenie zdravia ako to najťažšie, za ktoré by mal obdržať maximálne odškodnenie a to 50% z priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Súd prvej inštancie podľa žalovaného posudzoval všetky okolnosti prípadu, aktivity žalobkyne pred a po úraze. Je podľa žalovaného nemysliteľné, aby súd pri každom dôvode, ktorým žalobkyňa odôvodňuje zvýšenie uviedol, prečo nárok nepovažuje za dôvodný a zvýšenie nepriznáva. Návrh žalobkyne posudzovali nezávisle objektívne dvaja zákonní sudcovia a zhodli sa v tom, že žalobkyňou žiadané ďalšie zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia o 20%, t.j. 15.894,42 eur nie je dôvodné. Prípad nezávisle objektívne posudzovala aj žalovaná, ktorá v rámci svojej činnosti poskytuje náhradu škody z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla za svojich poistených a dennodenne sa stretáva s rôznymi prípadmi poškodenia zdravia po dopravnej nehode. Práve vzhľadom na skúsenosti z odškodňovania obdobných prípadov, kedy žalovaná posudzuje všetky skutočnosti (poškodenie zdravia, vek, liečenie, návrat po liečení, uplatnenia sa atď.), vyhodnotila nárok žalobkyne a ustálila mieru zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia na 30% a žalobkyňa poskytla náhradu vo výške 23.842,2 eur. Žalobkyňa neuviedla, prečo je názoru, že súd prvej inštancie jej prípad individuálne neposúdil. Žalobkyňa svojimi aktivitami preukázala, že napriek poškodeniu zdravia, dokázala sa s tým vyrovnáť a zapojiť sa znovu, aj keď s obmedzeniami, do života. Žalobkyňa uvádza, že mala pred nehodou veľmi aktívny život, čo po nehode prakticky zaniklo. Ale práve z výpovedí svedkýň, jej najbližších priateľiek vyplynulo, že napriek nehode sa opätovne zapája do života, čo sa jej aj obmedzene darí. Je zrejmé, že nemôže aktívne žiť ako pred tým, najmä sa venovať turistike a bicyklovaniu (pozn. v odvolaní sa uvádza aj behanie, avšak samotná žalobkyňa beh vo svojej výpovedi neuvádza). Vo vyhlásení terajšieho manžela zo dňa 21.11.2016 sa napr. uvádza, že „obyčajné“ obávanie topánok jej spôsobuje ťažkosti. Žalovaná poukazuje na to, že sú poškodení po nehode, ktorí žiaľ v dôsledku poškodenia zdravia nemôžu vykonávať ani túto činnosť a sú odkázaní na opateru (pomoc) inej osoby. Žalobkyňa ďalej tvrdí, že nemôže navštevovať kultúrne podujatia, vernisáže, múzeá. Žalobkyňa ale nie je pripútaná k lôžku, nemá následky, ktoré by ju úplne vyradili zo života. Sú známe prípady, kedy postihnutí ľudia po nehode aj na vozíčkoch sa zapájajú do života a aj po poškodení zdravia žijú aktívne. Žalovaná poukazuje na to, že žalobkyňa doštudovala vysokú školu, aj keď časovo študovala dlhšie. Rozpadlo sa jej manželstvo, počas štúdia si našla partnera a sa opäť vydala. V dobe, kedy si aj zdraví jedinci nemôžu nájsť zamestnanie sa zaraďuje do pracovného procesu. Sú to skutočnosti svedčiace o jej vnútornej sile, vďaka ktorej sa zapája, síce s obtiažami, do života. Nikto u nej nepredpokladal, vzhľadom na poškodenia, že by sa po nehode vrátila do 100% stavu a zapojila sa do života ako pred nehodou. Žalovaná ďalej rozporuje tvrdenie žalobkyne v odvolaní, že jej deti museli predčasne dospieť. Poukazuje na to, že dcéra P. mala v čase nehody 20 rokov, syn mal 15 rokov. V dnešnej dobe sa vek dospelosti mení, je to oveľa skôr ako v minulosti, deti sú skôr dospelé a životaschopné (minimálne v prípade dcéry). Žalovaná poukazuje i na to, že z výpovede bývalého manžela žalobkyne vyplynulo, že po narodení detí nemohla študovať, starala sa o domácnosť a až keď odrástli, začala sa venovať štúdiu a sebe, spravila si maturitu. Uvedené potvrdila aj žalobkyňa, keď uviedla, že keď deti odrástli sa chcela už venovať sebe a preto išla študovať, naplniť svoje ambície. Vzhľadom na uvedené, vyznieva podľa žalovanej zvláštne, ak sa v odvolaní uvádza, že vo veku 40 rokov prišla aj o možnosť počať a porodiť ďalšie dieťa. Čo sa týka zamestnania, žalobkyňa má stanovenú mieru poklesu pracovnej schopnosti stanovenú na 40%, ktorú má zvýšenú o 10% , vzhľadom na ďalšie postihnutie zdravotného stavu a invaliditu 2. stupňa. Žalovaná nesúhlasí s tým, že každý prípad, v ktorom je poškodený uznaný invalidným, zároveň znamená aj 50% zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.

6. Žalobkyňa na vyjadrenie žalovanej dala do pozornosti odvolaciemu súdu rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 14C/39/2013 zo dňa 25.11.2014, ktorým preukazuje, prečo je právne posúdenie veci súdom prvej inštancie nesprávne a nárok žalobkyne na zvýšenie náhrady o plných 50 % odôvodnený. Uvedeným rozsudkom poškodenej, ktorá v roku 2009 utrpela pracovný úraz bolo priznané zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 %. Žalobkyňa predložila tabuľku, v ktorej porovnáva jej zranenia a ich následky, so zranením a následkami poškodenej, ktorá bola riešená vyššie uvedeným rozsudkom. Poukazuje na to, že zranenia a následky, ktoré utrpela žalobkyňa pri dopravnej nehode

možno považovať za výrazne vážnejšie ako tie, ktoré utrpela porovnávaná poškodená. Aj napriek uvedenému však Okresný súd Bratislava I v rozsudku sp. zn. 14C 39/2013 zo dňa 25.11.2014 priznal poškodenej zvýšenú náhradu vo výške plných 50 %. Práve tento rozsudok je podľa žalobkyne príkladom správneho právneho posúdenia veci, nakoľko súd v tomto prípade posudzoval poškodenú individuálne a vyhodnocoval, aký viedla život pred úrazom (stratou časti prsta), po úraze, a aký mal úraz dopad na jej život. Po vykonaní dokazovania dospel k záveru, že poškodená bola v dôsledku úrazu vyradená z plnohodnotného života na aký bola zvyknutá predtým, a preto jej priznal maximálne zvýšenie náhrady. Žalobkyňa nevidí žiaden legitímny ani spravodlivý dôvod, prečo by malo byť v tomto konaní rozhodnuté inak, na základe priaznivejších kritérií pre žalovaného. Už len samotná strata možnosti plnohodnotne chodiť (čiastočné ochrnutie), nemôcť donosiť ďalšie dieťa a napredovať v práci, na ktorej žalobkyňa systematicky pracovala, je tak vážnym zásahom do každodenného života človeka, ktorý sám o sebe odôvodňuje maximálnu výšku zvýšenia náhrady. Žalobkyňa dodáva, že sa nemôže stotožniť s argumentáciou žalovaného, ktorý jej pevnú vôľu, chuť bojovať so svojim osudom a opätovne sa začleniť do spoločnosti, obracia v jej neprospech. Žalovaný ako keby sa snažil potrestať žalobkyňu za to, že v dôsledku jej vnútornej sily, sa jej aj napriek takto rozsiahlym zdravotným následkom podarilo doštudovať vysokú školu, vydať sa a nájsť si príležitostnú prácu. Nič sa však nemení na tom, že jej život už nikdy nebude ako pred nehodou a s týmito následkami bude musieť žiť po celý zvyšok života.

7. Žalovaná uviedla, že vyjadrenie žalobkyne chápe ako doplnenie dôvodov odvolania a nie vyjadrenie k ich vyjadreniu, a z uvedeného dôvodu navrhuje, aby odvolací súd naň neprihliadal. Žalovaná zdôrazňuje, že každý poškodený vníma svoj prípad citlivo, každý poškodený vníma svoje poškodenie zdravia ako to najťažšie, za ktoré by mal obdržať maximálne odškodnenie a to 50% z priznanej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čo žalobkyňa preukazuje podaným doplnením odvolania. Žalovaná zotrváva na názore, že súd prvej inštancie má v rámci svojej rozhodovacej praxi dostatočné skúsenosti aby mohol objektívne posúdiť výšku odškodnenia žalobkyňi, či sa jej to páči alebo nie. Skutočnosť, že sa žalobkyňa nechce zmieriť s tým, že súd prvej inštancie sa zhodol so žalovanou, že odškodnenie vo výške 30% zo základného sťaženia spoločenského uplatnenia zo sumy 74.474 eur, t.j. 23.842,20 eur je primerané nepreukazuje, že súd prvej inštancie nerozhodol spravodlivo. Žalovaná nepovažuje za správne a dôvodné podanie žalobkyne, kde analyzuje a porovnáva prípady poškodenia zdravia žalobkyne s inou osobou. Žalovaná nemá záujem poškodiť práve žalobkyňu pri odškodnení, ale po objektívnom zhodnotení všetkých okolností u žalobkyňi skutočne považuje priznanie 30 % zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia za dostatočné a primerané. Žalovaná poukázala na to, že žalobkyňa, napriek poškodeniu zdravia sa dokázala s osudom vyrovnáť a zapojiť sa znovu, aj keď s obmedzeniami, do života. Je zrejmé, že nemôže aktívne žiť ako predtým. Sú však poškodení po nehode, ktorí žiaľ v dôsledku poškodenia zdravia nemôžu vykonávať žiadnu činnosť a sú plne odkázaní na opateru (pomoc) inej osoby.

8. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach uplatnených odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (ust. § 379 a ust. § 380 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (ust. § 385 odsek 1 CSP a contrario v spojení s ust. § 219 CSP) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP) dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

9. Po oboznámení sa s obsahom spisu má odvolací súd zato, že súd prvej inštancie vzhľadom na vykonané dokazovanie riadne zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil. Podľa odvolacieho súdu nie je dôvodná námietka žalobkyne v odvolaní, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je nedostatočne odôvodnené. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je zrejmé a vysvetlené akými úvahami sa súd prvej inštancie uberal pri posúdení nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z odvolania žalobkyne je zrejmé, že nesúhlasí s názorom súdu prvej inštancie, ako posudzoval jej uplatnený nárok, čo však neznamena, že by nebolo rozhodnutie odôvodnené. Súd nemá povinnosť pri posúdení uplatneného nároku spravovať sa názorom žalobcu. Súd prvej inštancie zrozumiteľne vysvetlil, prečo považoval za primerané v danom prípade zvýšenie o 30%. Dôvody uvedené v rozsudku súdu prvej inštancie sú presvedčivé a zákonu zodpovedajúce, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, odvolací súd dodáva, že jediným zákonom určeným kritériom pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je okolnosť, že musí ísť o prípad hodný osobitného zreteľa. Náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia môže súd následne zvýšiť až o 50% na základe vlastnej úvahy v medziach určených § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. vtedy, ak ide o prípad hodný osobitného zreteľa. Záver o tom,

či ide o taký prípad, prijíma súd na podklade individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu. Žalobkyňa považovala za neprimerané individuálnym okolnostiam zvýšenie tejto náhrady iba do výšky 30 %, ako jej bolo žalovaným priznané a vyplatené. Podľa odvolacieho súdu venoval súd prvej inštancie skutkovým i právnym otázkam významným pre posúdenie splnenia predpokladov priznania tohto zvýšenia náležitú pozornosť, a na základe zistených skutkových okolností aplikoval na vec správne zákonné ustanovenia, ktoré interpretoval v súlade s konštantnou judikatúrou a ustálenou súdnou praxou. Dôvody rozhodnutia, ktoré ho viedli k zamietnutiu žaloby na zaplatenie rozdielu medzi priznaným zvýšením vo výške 30% a žalobcom požadovaným zvýšením 50%, súd prvej inštancie náležite odôvodnil s poukázaním na záver, že zistené okolnosti na strane žalobkyne neodôvodňujú ňou navrhované zvýšenie. Zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 30% aj podľa názoru odvolacieho súdu dostatočne vystihuje povahu individuálnych dôvodov, ktoré v danom prípade treba považovať za dôvody hodné osobitného zreteľa. S prihliadnutím na závažnosť a intenzitu následkov poškodenia zdravia žalobkyne vo všetkých oblastiach jej súkromného, pracovného a spoločenského života považuje toto zvýšenie za primerané aj odvolací súd. Odvolací súd zdôrazňuje, že zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia je vždy vecou úvahy súdu v medziach určených zákonom (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.). Pokiaľ táto úvaha súdu prvej inštancie nevybočí z daných medzí a hľadísk, ako tomu je aj v predmetnom spore, nemožno mu vytýkať nesprávny postup. Odvolací súd by do tejto úvahy mohol zasiahnuť iba v prípade, že by bola porušená zásada primeranosti. Táto zásada však porušená nebola. Je zrejme z odôvodnenia rozsudku, že súd prvej inštancie nespochybnil závažnosť obmedzení žalobkyne vo všetkých oblastiach jej života, považoval však za potrebné ponechať priestor aj pre prípady ešte závažnejších poškodení zdravia. Úvaha súdu prvej inštancie, že napriek zistenej závažnosti poškodenia zdravia žalobkyne nejde u nej o najzávažnejšie možné sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré by odôvodňovalo využitie plného zvýšenia o 50 %, je podľa názoru odvolacieho súdu správna a súladná s rozhodovacou praxou súdov. Odvolací súd poukazuje na rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/192/2015 Z. z., v ktorom najvyšší súd uviedol, že odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia má vo svojej podstate predstavovať náhradu za preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre život a životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh. Pre správne určenie výšky odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia je nevyhnutné najskôr zistiť, aké mal poškodený predpoklady pre svoje uplatnenie v živote a v spoločnosti pred vznikom škody, a aké predpoklady má po vzniku škodovej udalosti. Z porovnania týchto predpokladov možno potom vyvodiť záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a spoločnosti. Pri posudzovaní otázky, či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určovaní rozsahu odškodnenia musí súd dbať na to, aby jeho rozhodnutie rešpektovalo princíp proporcionality, ktorý vyžaduje existenciu vzťahu primeranosti medzi priznanou výškou náhrady a spôsobenou ujmom. Súd prvej inštancie sa venoval možnostiam uplatnenia pred a po nehode žalobkyne a rešpektoval pri tomto posúdení princíp proporcionality. Zo spisu nevyplýva, že by právna úvaha súdu prvej inštancie, nemala pri rozhodovaní o primeranej náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia oporu v zákone alebo by náležite nezohľadňovala závažnosť poškodenia zdravia žalobkyne a jeho dôsledky na možnosti žalobkyne uplatniť sa v živote a v spoločnosti. Poukazovanie žalobkyne na iný prípad a porovnávanie sa s ním, nie je dôvodné, nakoľko diferenciácia rozsahu zvýšenia náhrady musí vystihovať individuálne okolnosti každého prípadu. V reálnom živote sa vyskytujúce rozdiely v osobnosti človeka, v jeho individuálnych potrebách, životnom zameraní, v miere jeho angažovanosti v najrozmanitejších sférach života, ako aj odlišnosti v miere závažnosti poškodenia zdravia a intenzite obmedzenia poškodeného sa nevyhnutne musia prejavovať aj v diferencovanom prístupe k zvýšeniu tejto náhrady. Priznanie zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia až v hornej hranici stanoveného limitu je aj podľa názoru odvolacieho súdu vyhradené prípadom straty životných príležitostí po celý zvyšok života, v ktorých je poškodený takmer vyradený zo života a kedy jeho predpoklady pre plnenie životných funkcií sú bežné alebo celkom zmarené. Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil, že u žalobkyne tu je i po nehode istá miera možnosti uplatnenia a správne potom podľa proporcionality vyhodnotil zvýšenie náhrady o 30% ako primerané a dôvodné.

10. Odvolací súd dospel k záveru, že priznané zvýšenie náhrady vo výške 30% bolo založené na objektívnych a rozumných dôvodoch a medzi výškou priznanej náhrady a spôsobenou škodou je vzťah primeranosti. Rozhodnutie súdu prvej inštancie rešpektuje princíp proporcionality. Odvolací súd na základe vyššie uvedeného nevidí dôvod zasiahnuť do úvahy súdu prvej inštancie o výške odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z., keď nebola porušená zásada primeranosti. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP).

11. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Nakoľko odvolací súd odvolaniu žalobkyne nevyhovel a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil, mal žalovaný v odvolacom konaní plný úspech a vznikol mu nárok na náhradu trov konania. Zo spisu je však zrejmé, že v odvolacom konaní žalovanému trovy nevznikli. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018, sp. zn. 7Cdo/14/2018, ak podľa obsahu spisu strane v konaní žiadne trovy nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej náhrada trov konania nepriznáva. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR a procesnú hospodárnosť súdneho konania žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

12. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov, § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 CSP).

(1) Dovolanie podľa § 421 Ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 CSP).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).